

Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy

26.11.2025

Wsparcie społecznej, więziotwórczej i włączającej funkcji szkoły

Seminarium organizowane w ramach projektu: „Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży”, FERS.01.06-IP.05-0002/23
Dofinansowanie projektu z UE: 90 590 125,92 zł

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Cel seminarium :

Zebranie i usystematyzowanie eksperckiej wiedzy oraz praktycznych doświadczeń przedstawicieli kuratoriów oświaty w zakresie wspierania szkół w realizacji ich kluczowej funkcji społecznej, więziotwórczej i włączającej, w kontekście celów projektu FERS.01.06-IP.05-0002/23 „Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży”.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Agenda spotkania

9.00–10.00 Rejestracja uczestników

10.00 –10.20 Otwarcie seminarium

Dyrektor Instytutu Badań Edukacyjnych - PIB
Przedstawiciel Ministerstwa Edukacji Narodowej

10.20–11.45 Cele i założenia projektu: „Wspieranie dostępność edukacji dla dzieci i młodzieży”, Marta Kobza, liderka Zespołu 5.

11.45–12.15 “(Współ)odpowiedzialność w edukacji” – wykład dr hab. Tomasz Knopik, prof. UMCS

12.15–12.30 Dyskusja wprowadzająca – sesja pytań i odpowiedzi

12.30–12.45 Przerwa kawowa

12.45–13.30 Konsultacje eksperckie: modelowe rozwiązania dla szkoły więziotwórczej

13.30–14.00 Przerwa, lunch

14.00–14.30 Podsumowanie konsultacji eksperckich: wnioski z pracy warsztatowej i ustalenie kierunków działań

14.30–15.30 Zamknięcie seminarium

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Instytut Badań Edukacyjnych-Państwowy Instytut Badawczy realizuje projekt „Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży”

FERS.01.06-IP.05-0002/23

Celem projektu jest: wypracowanie i zwalidowanie rozwiązań metodycznych i organizacyjnych wspierających dostępność edukacji dla dzieci i młodzieży oraz rozwijanie kompetencji kadr systemu oświaty w obszarze pracy z dziećmi oraz uczniami i uczennicami z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych.

Informacje o projekcie: <https://ibe.edu.pl/pl/opis-wspieranie-dostepnosci-edukacji-dla-dzieci-i-mlodziezy>

#FunduszeUE

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Zadanie 5

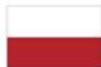
Wzmocnienie więziotwórczej, społecznej i włączającej funkcji szkoły

Cel :

Opracowanie **Modelu wspierania społecznej, więziotwórczej i włączającej funkcji szkoły** oraz powiązanych narzędzi i materiałów szkoleniowych, służących **włączaniu, aktywności i wpływowi dzieci, uczniów/uczennic oraz ich rodziców na życie społeczności szkolnej**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Uzasadnienie potrzeby modelu

Najważniejsze wyzwania współczesnej szkoły

- **Kryzys wspólnotowości** i osłabienie więzi między uczniami, rodzicami i nauczycielami
- **Rosnące wykluczenie społeczne**, wzrost poczucia samotności, alienacji i braku przynależności wśród młodych ludzi
- **Niska jakość relacji** na linii nauczyciel–uczeń–rodzic, przekładająca się na skuteczność nauczania i dobrostan społeczności szkolnej
- **Spadek zaufania społecznego**, które jest fundamentem bezpiecznego środowiska edukacyjnego

Dlaczego potrzebny jest nowy model?

- **Model szkoły więziotwórczej, społecznej i włączającej** odpowiada na narastające problemy widoczne w polskim społeczeństwie, które w środowisku szkolnym ujawniają się szczególnie wyraźnie. Wyzwania te wpływają na:
 - efektywność uczenia się,
 - jakość relacji społecznych w szkołach,
 - kondycję psychiczną uczniów, rodziców i nauczycieli.
- **Silne więzi społeczne i poczucie przynależności** są niezbędnymi elementami szkoły, która edukuje skutecznie, reaguje na kryzysy i buduje poczucie bezpieczeństwa.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Dane potwierdzające skalę problemu

Wyniki badania **PISA 2022** pokazują głęboki kryzys społeczny w polskich szkołach:

- **21% uczniów w wieku 15 lat** deklaruje, że **czuje się samotnych w szkole** (OECD: 16%)
- **24% uczniów** twierdzi, że **czuje się jak osoba z zewnątrz** lub pomijana w środowisku szkolnym (OECD: 17%)
- W porównaniu z 2018 r. widoczne jest **wyraźne obniżenie poczucia przynależności**, co potwierdza narastający kryzys wspólnotowości
- **9% uczniów** nie czuje się bezpiecznie w drodze do szkoły
- **18%** doświadcza **nękania kilka razy w miesiącu**

Te dane jednoznacznie wskazują na silną **potrzebę wzmocnienia roli szkoły jako wspólnoty**, która nie tylko uczy, ale również **buduje relacje, przeciwdziała izolacji** oraz **wspiera rozwój społeczny i emocjonalny uczniów**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Raport O obraz bullyingu w szkołach ponadpodstawowych 2024/2025 Uniwersytet SWPS

Autorzy raportu:

dr Radosław Kaczan, współautor systemu RESQL,

dr Piotr Rycielski, współautor systemu RESQL,

dr hab. Małgorzata Wójcik, współautorka systemu RESQL,

18 950
uczniów

96
szkół

Szkoły, które przystąpiły do projektu „Przerwij krąg przemocy” w roku 2024 i wdrożyły system RESQL.

Źródło: <https://fundacjauniqa.pl/wp-content/uploads/2025/10/Raport-2025-Bullying-perspektywa-osob-neuroatypowych.pdf>

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Raport O obraz bullyingu w szkołach ponadpodstawowych 2004/205 Uniwersytet SWPS

■ 1. Relacje są kluczowe dla bezpieczeństwa uczniów

- Badania pokazują, że **klimat klasy i jakość relacji** są jednym z najsilniejszych czynników chroniących przed bullyingiem.
- Uczniowie posiadający przyjaciół i dostęp do wsparcia rówieśniczego rzadziej doświadczają przemocy
- Osoby bez więzi w klasie mają **kilkukrotnie wyższe ryzyko** stania się ofiarą.

Raport Obraz bullyingu w szkołach ponadpodstawowych 2004/205 Uniwersytet SWPS

■ 2. Skala samotności uczniów jest wysoka

- W szkołach ponadpodstawowych tysiące uczniów deklaruje **poczucie izolacji i braku bliskich relacji**.
- Samotność jest jednym z głównych predyktorów pogorszenia dobrostanu i zwiększonej wrażliwości na przemoc.

■ 3. Neuroatypowość zwiększa ryzyko osamotnienia

Uczniowie neuroatypowi czterokrotnie częściej deklaruje **brak bliskiego przyjaciela**, a poczucie pustki i odrzucenia występuje u nich nawet sześciokrotnie częściej

Bullying w szkołach ponadpodstawowych – skala i obraz zjawiska

Skala zjawiska:

- **62% uczniów** deklaruje, że doświadcza bullyingu przynajmniej czasami.
- **3,8% badanych** (656 uczniów) doświadcza dręczenia codziennie. Oznacza to statystycznie jedną osobę na klasę.

Ostrzeżenie: Uśrednione dane maskują problem – łączne statystyki "usypiają czujność", mimo że w skali kraju problem dotyczy dziesiątek tysięcy młodych ludzi.

Bullying w szkołach ponadpodstawowych – skala i obraz zjawiska

Najczęstsze formy (Przemoc Relacyjna):

- Bullying rzadko przyjmuje postać przemocy fizycznej.
- Dominuje przemoc relacyjna (tzw. "w białych rękawiczkach"), która jest subtelna i trudna do wykrycia przez dorosłych.

Główne przejawy to:

- Żartowanie w raniący sposób.
- Rozpuszczanie plotek lub kłamstw.
- Wykluczanie z grupy.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Kluczowe Korelacje i Wnioski

Wpływ Nauczyciela - **Superbohater lub Agresor**:

- Zachowania przemocowe nauczycieli (złośliwość, niesprawiedliwe traktowanie, agresja werbalna/fizyczna) są silnie skorelowane z częstszym występowaniem bullyingu wśród uczniów.
- Wspierający i troskliwy nauczyciel to czynnik wyraźnie sprzyjający niższemu poziomowi bullyingu.
- **Nauczyciel dysponuje "supermocą"** i ma ogromny wpływ na relacje panujące w klasie.

Środowisko i Samotność

- **Bullying jest zjawiskiem klasowym, nie szkolnym** – rodzi się i funkcjonuje w małej społeczności klasowej, często pozostając niewidoczny w uśrednionych danych dla całej szkoły.
- **Brak korelacji:** Wielkość szkoły, wielkość miejscowości ani poziom osiągnięć maturalnych szkoły nie mają związku z występowaniem bullyingu.
- **Samotność i bullying idą w parze:** Aż 24% uczniów deklaruje wysokie lub bardzo wysokie poczucie osamotnienia. Osoby doświadczające bullyingu częściej czują się samotne, a samotny uczeń jest narażony na większe ryzyko stania się ofiarą.
- **Przeciętnie w każdej klasie** jest dręczony uczeń lub uczennica.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Rekomendacje – Działania systemowe i profilaktyczne

Wzmacnianie relacji i klimatu klasy:

- **Relacje = Wyniki:** Pozytywny klimat klasy (wzajemna pomoc, życzliwość) ma związek z lepszą motywacją uczniów do osiągnięcia wyników w nauce.
- **Inwestycja w czas:** Szkoła musi zapewnić uczniom czas na budowanie relacji i przyjaźni (np. unikanie zastępowania lekcji wychowawczych innymi przedmiotami).
- **Rola Przyjaźni:** Ważne jest dbanie o relacje, ponieważ grupa wspierających przyjaciół zmniejsza szanse stania się zarówno ofiarą, jak i agresorem (tzw. hipoteza ochronnej przyjaźni).

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Raport Bullying Perspektywa osób neuroatypowych. Szkolne doświadczenia neuroróżnorodności

Autorzy raportu:

- Łukasz Skorupski, Uniwersytet SWPS
- dr hab. prof. USWPS Małgorzata Wójcik, Uniwersytet SWPS, RESQL
- Krzysztof Rzeńca, Uniwersytet SWPS, RESQL
- dr Radosław Kaczan, Uniwersytet SWPS, RESQL
- dr Piotr Rycielski, Uniwersytet SWPS, RESQL
- Mania Żurowska, Uniwersytet SWPS, RESQL
- Katarzyna Pasiak, Uniwersytet SWPS, RESQL
- Jarosław Loretz, RESQ

12 834
uczniów

88
szkół

Szkoły, które przystąpiły do projektu „Przerwij krąg przemocy” w roku 2024 i wdrożyły system RESQL.

Źródło: <https://fundacjauniqa.pl/wp-content/uploads/2025/04/Raport-Obraz-bullyingu-w-szkolach->

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Bullying – Perspektywa Osób Neuroatypowych

Skala Problemów i Skala Zjawiska

- **Grupa Ryzyka:** Około 22% badanych uczniów uważa, że należy do osób neuroatypowych.
- **Zwiększone Ryzyko Przemocy:** Osoby neuroatypowe doświadczają bullyingu kilkukrotnie częściej niż ich rówieśnicy neurotypowi.
- **Kluczowe Wskaźniki Przemocy:**
 - **Przemoc relacyjna** (np. wykluczanie z grupy): doświadczana jest 4-krotnie częściej.
 - **Przemoc fizyczna** (np. bicie i kopanie): doświadczana jest prawie 5-krotnie częściej.
 - **Izolacji w klasie** (codziennie/prawie codziennie) doświadczą 15% osób neuroatypowych (vs. 8% w normie).

Grupa Podwójnego Ryzyka: Intensywność negatywnych zjawisk (lęk, objawy somatyczne) ulega spotęgowaniu, **gdy neuroatypowość łączy się z niebinarnością.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Konsekwencje dla dobrostanu psychicznego i rola nauczycieli

Wpływ na Zdrowie Psychiczne i Somatyczne

- **Samotność:** 18,4% osób neuroatypowych deklaruje brak bliskiego przyjaciela (vs. 4% u osób w normie).
- **Poczucie głębokiej pustki** dotyka 27,8% tej grupy (vs. 5% w normie).
- **Lęk i depresja:** Osoby neuroatypowe znacznie częściej deklarują: Stany lękowe: 45,6% (vs. 10% u osób w normie).
- **Głęboki smutek** niemal stale odczuwa 52%.
- **Brak energii** do działania niemal codziennie odczuwa 72%. (etykieta leniwych)

Objawy Somatyczne:

- Częściej występuje **stałe napięcie i objawy somatyczne**, np. bóle głowy (41% vs. 18,7%) oraz trudności z zasypianiem (50,7% vs. 22,4%).

Konsekwencje dla dobrostanu psychicznego i rola nauczycieli

Relacje z Nauczycielami (Poczucie Krzywdy)

- Osoby neuroatypowe częściej mają poczucie, że **doświadczają działań przemocowych ze strony nauczycieli**.
- Częściej **zauważają obraźliwe słowa** ze strony nauczyciela (24% vs. 12%).
- Częściej **doświadczają wyśmiewania** na forum grupy (30% vs. 15%).

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Rekomendacje dla Szkoły Inkluzyjnej

Podstawy Funkcjonowania Klasy

- **Różnorodność jako zasób:** Niezbędne jest tworzenie przestrzeni, w której różnorodność będzie traktowana jako zasób, a nie źródło problemów.
- **Klimat i zasady:** Dobra klasa to taka, w której obowiązują **jasne zasady, różnorodność jest wartością**, a nauczyciel elastycznie **dostosowuje metody pracy do potrzeb uczniów**. Taki klimat zmniejsza konflikty i zwiększa dobrostan.
- **Wiedza o sobie:** Kluczowa jest **psychoedukacja osób neuroatypowych w zakresie ich własnych objawów i sposobu funkcjonowania**. Wiedza o sobie pozwala na uzyskanie kontroli nad trudnymi sytuacjami i objawami.
- **Strategie zastępcze:** Wdrażanie strategii zastępczych (behawioralnych, poznawczych) w celu kompensowania trudności lub braków w kompetencjach.
- **Empatia i bezpieczeństwo:** Neuroatypowość powinna inspirować do większej empatii. **Szkoła powinna być miejscem, w którym każdy uczeń może czuć się bezpiecznie i rozwijać swój potencjał.**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Dlaczego partycypacja?

- Realne **współuczestnictwo i współdecydowanie uczniów, rodziców i nauczycieli** – stanowi fundament szkoły włączającej, społecznej i budującej więzi. Partycypacja wzmacnia **poczucie sprawczości, rozwija kompetencje społeczne i obywatelskie** oraz sprzyja demokratycznej kulturze szkoły
- Szkoła lub przedszkole staje się naprawdę włączające i więziotwórcze wtedy, gdy **każdy – dziecko, rodzic, nauczyciel – ma realny wpływ, czuje się wysłuchany i jest współodpowiedzialny za wspólnotę**
- Partycypacja jest **fundamentem relacji, poczucia bezpieczeństwa, tożsamości i przynależności**
- Partycypacja obejmuje nie tylko uczniów, nauczycieli i rodziców, ale także **społeczności lokalne, organizacje pozarządowe oraz instytucje zewnętrzne**, które mogą wpływać na działania edukacyjne i wspierać szkoły

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Dlaczego współpraca z instytucjami jest kluczowa?

- Wzmacnia relacje i buduje lokalną wspólnotę
- Zwiększa dostęp do zasobów i kompetencji
- Poszerza edukację o doświadczenia społeczne
- Wspiera działania inkluzyjne
- Daje dzieciom poczucie sprawstwa i wpływu

Połączona sieć = szkoła więziotwórcza i włączająca

PDN+ PPP + uczelnie + samorządy + NGOs + szkoły

realne wzmocnienie szkoły jako **wspólnoty**, a nie tylko
instytucji dydaktycznej

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

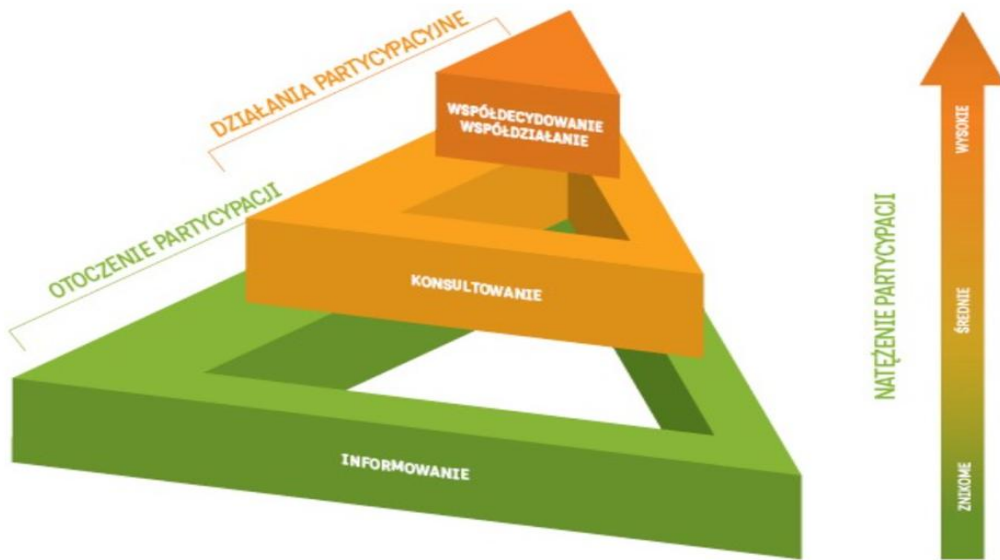
Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

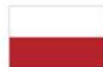
Drabina partycypacji

■ **Źródło:** <https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/abc-partycypacji/co-to-jest-partycypacja-obywatelska-2>

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Adaptacja projektu

- Projekt **Voices into Action (VIA)** realizowany przez Europejską Agencję ds. Edukacji Specjalnej i Włączającej analizował kluczową **kwesnię angażowania głosów uczniów i ich rodzin oraz sposoby skutecznego ich włączania do podejmowania decyzji edukacyjnych**
- **Osiem kluczowych przesłań**, które stanowią zbiór wytycznych mających na celu ułatwienie **autentycznego uczestnictwa uczniów i ich rodzin w podejmowaniu decyzji edukacyjnych**, ze szczególnym uwzględnieniem wypełnienia luki między praktyką szkolną a tworzeniem polityk (prawa i ustawodawstwa)
- Główny nacisk kładziony jest na **przeniesienie partycypacji z poziomu klasy/szkoły na poziom krajowy, lokalny i społecznościowy w zakresie kształtowania polityk**

Osiem Kluczowych Przesłań

- 1. **Uczestnictwo w politykach** - Przeniesienie partycypacji z poziomu klasy na poziom: krajowy – lokalny – społecznościowy.
- 2. **Systematyczne ramy** - Uporządkowane procesy uczestnictwa + **łatwe do wdrożenia** polityki i przepisy.
- 3. **Autentyczna partycypacja- Rzeczywisty**, nie symboliczny wpływ uczniów i rodzin na decyzje.
- 4. **Etyczne standardy** - Ochrona danych, wizerunku, przejrzystość, etyczne prowadzenie procesu.
- 5. **Głosy wykluczonych**-Aktywne włączanie grup: **marginalizowanych, niesłyszanych, zagrożonych wykluczeniem.**
- 6. **Złożoność i różnorodność** - Uznanie **złożonych tożsamości**; unikanie etykiet i uproszczeń
- 7. **Szerokie narzędzia partycypacji** - Bogaty zestaw metod, w tym narzędzia online
- 8. **Udział rodzin**- Wspieranie **pełnego uczestnictwa rodzin** w decyzjach edukacyjnych

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

GŁOSY DO DZIEŁA

Schemat rzeczywistego uczestnictwa uczniów i rodzin w podejmowaniu decyzji edukacyjnych

REALNY POSTĘP W KIERUNKU WŁĄCZAJĄCYCH SYSTEMÓW EDUKACJI JEST MOŻLIWY TYLKO WTEDY, GDY ...

DOSTRZEGAMY

SŁUCHAMY

ROZUMIEMY

WSPIERAMY

...WSZYSTKIE GŁOSY

Uczniowie i rodziny rzadko mają wpływ na decyzje edukacyjne, które bezpośrednio rzutują na ich życie, nawet jeśli mają możliwość wymiany poglądów w swoich klasach i społecznościach.

Projekt **Głosy do dzieła** (Voices into Action - VIA) analizuje sposoby rozwijania bardziej włączającego uczestnictwa uczniów i ich rodzin w podejmowaniu decyzji edukacyjnych.

Zawiera on Schemat Rzeczywistego Uczestnictwa VIA w Edukacji Włączającej, narzędzie refleksji, które opisuje aspekty praktyczne i etyczne przed, w trakcie i po uczestnictwie.

■ Źródło: <https://www.european-agency.org/via-online-toolkit>

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Schemat Rzeczywistego Uczestnictwa VIA w Edukacji Włączającej

Schemat VIA opiera się na modelu uczestnictwa dziecka opracowanym przez Laurę Lundy (2007).¹ Wykorzystuje on cztery koncepcje modelu: „Przestrzeń”, „Głos”, „Publiczność” i „Wpływ” w kontekście edukacji i rozszerza je z uwzględnieniem rodzin oraz dzieci i młodzieży, biorąc pod uwagę kluczowe kwestie etyczne.

Decydenci, liderzy szkół, nauczyciele i inne zainteresowane strony mogą wykorzystać Schemat VIA, aby:

Podejmując decyzje
uwzględniać wszystkie
głosy i działać
wspólnie, zwłaszcza z
osobami
marginalizowanymi
lub narażonymi na
wykluczenie

Rozwijać kompetencje
(wiedzę, rozumienie i
umiejętności)
wszystkich
zainteresowanych stron
w zakresie słuchania i
dzielenia się opiniami

Wdrażać i dbać o
etyczne podejście na
wszystkich etapach
(tj. bezpieczeństwo,
dostępność,
wrażliwość,
bezsstronność i
przejrzystość)

Wspierać, weryfikować
i stale optymalizować
uczestnictwo różnych
zainteresowanych
stron, w obrębie
różnych systemów i
kontekstów

■ Źródło: <https://www.european-agency.org/via-online-toolkit>

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

PROJEKT “WSPIERANIE DOSTĘPNOŚCI EDUKACJI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY”

Szkolenia i doradztwo dla pracowników oświaty

- Przygotowanie materiałów szkoleniowych opartych na wynikach zadań 1–3.
- Realizacja szkoleń i wsparcia metodycznego.

Opracowanie narzędzi do oceny funkcjonalnej

- Stworzenie czterech pakietów narzędzi diagnostycznych.
- Aktualizacja norm do testów.
- Przygotowanie wersji elektronicznych i ich wdrożenie.
- Stworzenie narzędzi do badania dobrostanu uczniów w wieku 4–20 lat.

ZADANIE 5.

Wzmocnienie społecznej i włączającej roli szkoły

- Opracowanie rozwiązań, które wspierają relacje, integrację i dobrostan w społeczności szkolnej.
- Pilotaż wypracowanych rozwiązań.
- Działania szkoleniowe i upowszechniające.

ZADANIE 4.

Opracowanie materiałów metodycznych

- Przygotowanie pięciu pakietów narzędzi do monitorowania rozwoju uczniów.
- Stworzenie e-poradników i materiałów wspierających nauczycieli.

ZADANIE 3.

Wzmocnienie systemu wsparcia dostępności

- Analiza obecnych zasobów i potrzeb pracowników oświaty.
- Przygotowanie modelu wsparcia przy przejściu między etapami edukacji i startem w dorosłość,
- Opracowanie i wdrożenie sposobów monitorowania jakości edukacji włączającej.

ZADANIE 2.

ZADANIE 1.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

ZADANIE 5. WZMOCNIENIE SPOŁECZNEJ I WŁĄCZAJĄCEJ ROLI SZKOŁY ETAP 1.

Szkolenia on-line pn. "Szkoła relacji i włączenia. Model wspólnoty opartej na zaufaniu, współpracy i różnorodności":

- 72 grupy szkoleniowe
- 10 godz. dyd. szkolenia dla dyrektorów/dyrektorek
- 15 godz. dyd. szkolenia dla nauczycieli/nauczycielek i specjalistów/ specjalistek
- 3 godz. warsztatu ewaluacyjnego dla zespołów szkolnych/ przedszkolnych

Działania wdrożeniowe w przedszkolach i szkołach wybrane z katalogu zadań rozwojowych

6 stacjonarnych seminariów konsultacyjnych - rekomendacje od: przedstawicieli / przedstawicieli KO, JST, PDN, dyrektorów / dyrektorek i nauczycieli/ nauczycielek w przedszkolach i szkołach, uczniów / uczennic, rodziców

01.2028 –
06.2028

09.2027 –
01.2028

01.2027 –
06.2027

09.2026 –
01.2027

01.2026 –
06.2026

Pakiet szkoleniowy dla uczestników/ uczestniczek szkoleń on-line

10 ekspertyz tematycznych i webinarów/ podcastów o społecznej, więziotwórczej i włączającej funkcji przedszkola i szkoły

Pierwsze z serii filmów edukacyjno-promocyjnych ilustrujących koncepcje i działania włączających, społecznych polskich szkół i przedszkoli

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

ZADANIE 5. WZMOCNIENIE SPOŁECZNEJ I WŁĄCZAJĄCEJ ROLI SZKOŁY ETAP 2.

Kontynuacja szkoleń on-line

(900 szkół i przedszkoli, 150 grup, 3600 uczestników i uczestniczek)

Kolejne działania wdrożeniowe w

przedszkolach i szkołach wybrane z katalogu zadań rozwojowych

2 stacjonarne seminaria konsultacyjne -

rekommendacje od: przedstawicieli / przedstawicielek wyższych uczelni i poradni psychologiczno-pedagogicznych

01.2028 –
06.2028

09.2027 –
01.2028

01.2027 –
06.2027

09.2026 –
01.2027

01.2026 –
06.2026

Pilotaż modelu w 10 przedszkolach, 20 szkołach podstawowych i 20 szkołach ponadpodstawowych (w tym integracyjnych i specjalnych)

Kolejne z serii filmów edukacyjno-promocyjnych ilustrujących koncepcje i działania włączających, społecznych polskich szkół i przedszkoli

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

ZADANIE 5. WZMOCNIENIE SPOŁECZNEJ I WŁĄCZAJĄCEJ ROLI SZKOŁY ETAP 3.

Kontynuacja szkoleń on-line

(900 szkół i przedszkoli, 150 grup, 3600 uczestników i uczestniczek)

Kolejne działania wdrożeniowe w przedszkolach i szkołach wybrane z katalogu zadań rozwojowych

01.2028 –
06.2028

09.2027 –
01.2028

01.2027 –
06.2027

09.2026 –
01.2027

01.2026 –
06.2026

Raport z pilotażu modelu z analizą skuteczności, trafności i możliwości zastosowania modelu, wnioskami i rekomendacjami

Kolejne z serii filmów edukacyjno-promocyjnych ilustrujących koncepcje i działania włączających, społecznych polskich szkół i przedszkoli

Seria filmów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży (współpraca, tutoring rówieśniczy, komunikacja, dostępność, włączanie) ze scenariuszami dla nauczycieli i nauczycielek

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

ZADANIE 5. WZMOCNIENIE SPOŁECZNEJ I WŁĄCZAJĄCEJ ROLI SZKOŁY. ETAP 4.

Kontynuacja szkoleń on-line
(900 szkół i przedszkoli, 150 grup, 3600 uczestników i uczestniczek)

Kolejne działania wdrożeniowe
w przedszkolach i szkołach wybrane
z katalogu zadań rozwojowych

**16 wojewódzkich stacjonarnych
seminariów naukowo-metodycznych**

16 wojewódzkich wizyt studyjnych
w innowacyjnych, społecznych i włączających
szkołach

01.2028 –
06.2028

Seria filmów edukacyjnych dla rodziców
(dostępność, włączanie, relacje z dzieckiem)
ze scenariuszami dla nauczycieli i nauczycielek

09.2027 –
01.2028

Publikacja online - "Repozytorium"
z propozycjami rozwiązań modelowych
przygotowanymi na podstawie seminariów
naukowo-metodycznych (z kodami QR do
wybranych wystąpień) oraz seminariów
konsultacyjnych

01.2027 –
06.2027

**Promocja i upowszechnianie przykładów
dobrych praktyk** - zbiór studiów przypadków z
polskich przedszkoli i szkół wysłany
do Europejskiej Agencji ds. Specjalnych
Potrzeb i Edukacji Włączającej - "Voices into
Action (VIA) Toolkit" („Zestaw narzędzi Voices
into Action VIA")

09.2026 –
01.2027

01.2026 –
06.2026

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

ZADANIE 5. WZMOCNIENIE SPOŁECZNEJ I WŁĄCZAJĄCEJ ROLI SZKOŁY ETAP 5.

Kontynuacja szkoleń on-line

(968 przedszkoli i szkół, 161 grup, 3872 uczestników i uczestniczek)

Kolejne działania wdrożeniowe

w przedszkolach i szkołach wybrane z katalogu zadań rozwojowych

Konferencja podsumowująca w formule Open Space

01.2028 –
06.2028

09.2027 –
01.2028

01.2027 –
06.2027

09.2026 –
01.2027

01.2026 –
06.2026

Kompleksowa publikacja opisująca modelowe rozwiązania służące wzmocnieniu funkcji włączającej, społecznej i więziotwórczej

Pełny pakiet materiałów informacyjno-metodycznych w formie nowoczesnych, multimedialnych narzędzi (ekspertyzy, poradniki dla nauczycieli nauczycielek oraz dla dyrektorów / dyrektorek), zestaw webinarów i podcastów, filmy edukacyjne, prezentacje i materiały szkoleniowe, infografiki, katalog działań rozwojowych z opisami wdrożeń – dobre praktyki uczestników szkoleń

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

ZADANIE 5. DZIAŁANIA, PRODUKTY I EFEKTY

- **16 400 uczestników i uczestniczek**, w tym: 4100 dyrektorów / dyrektorek, 8200 nauczycieli /nauczycielek, 4100 specjalistów / specjalistek
- **4100** przedszkoli i szkół
- **13 godz. dyd.** szkolenia dla każdego dyrektora / dyrektorki
- **18 godz. dyd.** szkolenia dla każdego nauczyciela / nauczycielki oraz specjalisty / specjalistki
- **łącznie 15 709 godz. dyd.** dla wszystkich grup szkoleniowych

- **10 ekspertyz merytorycznych**
- **pakiet edukacyjny** dla każdego uczestnika / uczestniczki szkoleń on-line
- **repozytorium** z propozycjami rozwiązań modelowych
- **katalog działań rozwojowych** dla przedszkoli i szkół
- **poradniki** dla nauczycieli i dyrektorów
- **przewodniki metodyczne ze scenariuszami** dla nauczycieli / nauczycielek do wykorzystania w pracy z dziećmi i młodzieżą oraz z rodzicami
- **pakiet szkoleniowy** dla PDN, liderów WDN i trenerów
- **raporty** (z pilotażu, z ewaluacji szkoleń i działań rozwojowych)
- **kompleksowa publikacja** - polski model społecznej i włączającej szkoły

SPOTKANIA STACJONARNE

- **8 seminariów konsultacyjnych** (2025-2026)
- **16 seminariów naukowo-metodycznych** (2027-2028)
- **16 wizyt studyjnych** (2027-2028)
- **konferencja podsumowująca** (2028)

SZKOLENIA ON-LINE

- **webinary, podcasty**
- **filmy edukacyjno-promocyjne** (polskie szkoły - przykłady dobrych praktyk)
- **filmy edukacyjne:** dla nauczycieli / nauczycielek, dla dzieci i uczniów, dla rodziców

MULTIMEDIA

PUBLIKACJE

INNE

- **pilotaż wybranych rozwiązań modelu** przeprowadzony w 10 przedszkolach, 20 szkołach podstawowych, 20 szkołach ponadpodstawowych
- **działania rozwojowe** zrealizowane w przedszkolach i szkołach wybrane z bogatego katalogu opracowanego w ramach Zadania 5.
- **polskie studia przypadków** wysłane do Europejskiej Agencji ds. Specjalnych Potrzeb i Edukacji Włączającej - "Voices into Action (VIA) Toolkit" („Zestaw narzędzi Voices into Action VIA")

Zapraszamy do kontaktu!

- Katarzyna Mykowska – kierowniczka Zespołu Dostępności Edukacji w IBE (k.mykowska@ibe.edu.pl)
- Tomasz Knopik – kierownik naukowy w projekcie „Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży” (t.knopik@ibe.edu.pl)
- Marta Kobza – liderka Zadania 5 w projekcie „Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży” (m.kobza@ibe.edu.pl)

Strona projektu:

[https://ibe.edu.pl/pl/opis-wspieranie-dostepnosci-edukacji-dla-dzieci-i-młodzieży](https://ibe.edu.pl/pl/opis-wspieranie-dostepnosci-edukacji-dla-dzieci-i-mlodziezy)